

januari

week 1

Oudejaarsavond

maandag

31

In 1847 kwam Susanne in de Antwerpse Zoo aan. De eerste chimpansee. Ze zou zelfs geregeld met de directeur dineren. Dat schrijven de kranten toch ...

Januari
Nieuwjaar

dinsdag

1

01 januari 2005: de allereerste Roets rolt van de persen. Intussen een verzamelobject geworden. Vandaag blazen we vijftien kaarsjes uit. Hip hip hip voor onze vrijwilligers!

woensdag

2

Opa zijn biggels, mama haar hoelahoep en skoebidoe, kleinkinderen hun *fidget spinner* ... Elke generatie haar eigen speelrage!

donderdag

3

Na langdurige folteringen stierf Josyne van Beethoven, voorouder van Ludwig, op de brandstapel op de Grote Markt in Brussel. Aangeklaagd door burens wegens hekserij.

vrijdag

4

Vandaag staat de zon één minuut vroeger op dan gisteren. Elke dag wat vroeger licht dus! Op weg naar de lente ...

zaterdag

5

In 851 kwamen de Noormannen de Leie opvaren en plunderden Gent. En ze staken dan meteen ook maar de Sint-Baafsabdij in brand. Straffe gasten.

Driekoningen
Einde kerstvakantie

zondag

6

De eerste leek die zich in de geschiedenis van de Heilige Stoel opwerkte van archivaris in het Archief van de Inquisitie en Indexcongregatie tot hoofd van het Historisch Archief is de Vlaming Johan Ickx.

Op de valreep nog een nieuwjaarscadeautje voor je vrienden nodig?

www.roetsinfo.eu/ De Roets cadeau

Frederik van Eeden

Ik wil de wereld verbeteren ...

1860 - 1932

Op wandel langs een idyllische vijver. Op het water, teder en broos, bloeiende waterlelies. En ineens – na 50 jaar – hoort ze haar lerares Nederlands van de poësis weer: Ik heb de witte water-lilie lief, daar die zoo blank is en zoo stil haar kroon uitplooit in 't licht. Een pareltje van Frederik van Eeden.

Geneeskunde in Amsterdam: helemaal iets voor Frederik. Maar alleen studeren? Nee toch! Van Eeden gooit zich volop in het studentenleven. Hij werkt er mee aan *Flanor*, een gezelschap voor moderne kunst en filosofie, en ontmoet er Willem Kloos. Samen richten ze *De Nieuwe Gids* op, het tijdschrift van de Tachtigers.

In het eerste nummer al publiceert Frederik een fragment van *De kleine Johannes*, het symbolisch sprookje over Johannes en het elfje Windekind.

En zijn studie geneeskunde intussen? Loopt goed. Na zijn promotie wordt hij eerst huisarts in

Bussum maar specialiseert

zich al vlug in de psychiatrie. Om zijn patiënten zo goed mogelijk te behandelen past hij nieuwe methoden toe: psychotherapie en hypnose. En zelf gaat hij op zoek naar een diepere zin in zijn leven. 'Ik wil een maatschappij zonder materialisme, zonder persoonlijk bezit.'

Om die droom te verwezenlijken koopt hij samen met enkele gelijkgestemden in de buurt van Bossum het landgoed Cruysbergen. Een domein met alles erop en eraan: villa, moestuin, weide en een boomgaard. Hij sticht er de landbouwkolonie Walden. Het leven is er sober en eenvoudig. Inkomsten halen ze uit hun drukkerij, hun broodfabriekje en uit de uitgaven van boeken van Van Eeden. Vooral psychiatrische patiënten komen er tot rust. Maar na financiële problemen en hier en daar een scheve schaats

Frederik van Eeden voor zijn hut op Walden

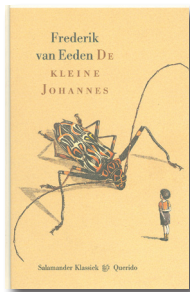
wordt Walden gesloten.

Een mislukt experiment? Nee, Van Eeden houdt er een internationale vriendenkring van grote denkers aan over en – vooral – hij schrijft er zijn meesterwerk *Van de koele meren des doods*. Een psychologische roman waarin hij zijn ervaringen als psychiater en therapeut verwerkt.

Na Walden wil Van Eeden een sociaal boegbeeld worden en reist hij de wereld rond. Londen, Berlijn, Amerika. Overal sluit hij vriendschap met dichters en denkers. In Wenen leert hij Sigmund Freud kennen. Via die internationale vriendenkring hoopt hij invloed uit te oefenen op de politieke machthebbers. 'Ik wil wereldvrede!' En hij richt *Forte-Kreis* op, een verbond van internationale genieën. Maar WO I steekt stokken in de wielen.

Van Eeden gaat nu de spiritualistische, occulte toer op. Via seances hengelt hij naar boodschappen van zijn overleden zoon. De laatste jaren van zijn leven zijn moeilijk. Hij bekeert zich, laat zich dopen en sterft op z'n 72ste. Geestesziek.

In zijn boek Titaantjes schrijft Nescio over Walden: In de kolonie van Van Eeden liep een heer in een boerenkiel op dure gele schoenen, kolombijntjes te eten uit een papieren zak, blootshoofd, in innige aanraking met de natuur, zoals dat toen genoemd werd, en z'n baard vol kruimels.

maandag

7

Waarom voetbalclub Anderlecht paars en wit als kleur koos? Toen koningin Elisabeth de gemeente bezocht, was haar koets versierd met paarse en witte bloemen.

dinsdag

8

Hoeilaartse druiven speelden tijdens de twee wereldoorlogen een onverwachte en originele rol. Als de piloten de serres zagen, wisten ze dat ze bijna in Zaventem waren.

woensdag

9

In 1955 trad Jacques Brel voor de eerste keer op in de *den AB*, de Ancienne Belgique, in Brussel. Hij verzorgde het voorprogramma voor Bobbejaan Schoepen.

donderdag

10

Pieter Bruegel de Oude had twee schilderende zonen. De ene werd *de Helse* genoemd omdat hij vaak groteske wezens schilderde, de andere *de Fluwelen*, met dank aan zijn bloemen en stillevens.

vrijdag

11

Geen goed idee om de blaadjes van daslook te plukken: de plant is zeldzaam en zijn blaadjes kunnen verward worden met die van het giftige lelietje-van-dalen.

zaterdag

12

Op bevel van Napoleon installeerden arbeiders een vreemd toestel op de torenspitsen van de Brusselse Sint-Goedelekerk. Een luchttelegraaf. Om snel bevelen door te seinen. De arme man had nog geen gsm ...

zondag

13

Vlaanderen telt bijna evenveel Vlamingen als varkens: ongeveer 6,2 miljoen. Jaarlijks worden er meer dan 700.000 levende varkens naar Nederland geëxporteerd. Moet er nog spek zijn?

Geen mannelijk naaktmodel in de academie?
Kunstschilder Louis Baretta snapt het niet ...
En hoe het dan verder met hem gaat?
Lees het volgende week!

Louis Baretta

In vuur en vlam

1866 - 1928

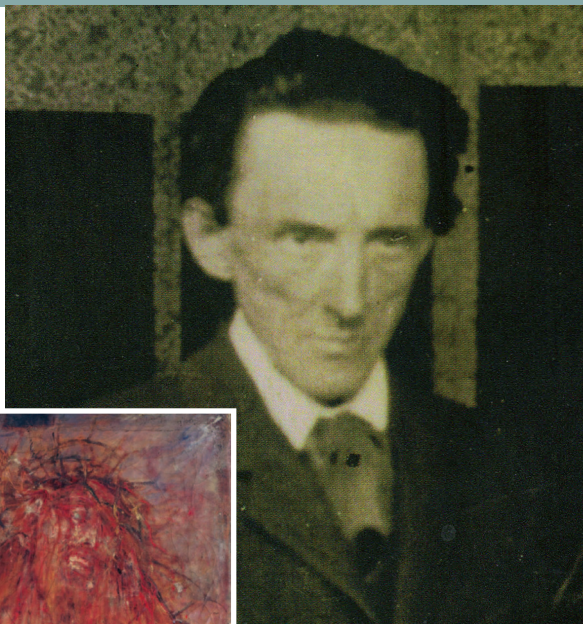
‘Nee! In onze school géén naaktmodel!’ Louis Baretta begrijpt het niet. Zijn studenten aan de Sint-Lucasbroederschool in Schaarbeek moeten toch leren schilderen? ‘Nee!’; herhaalt de school. En de eigenzinnige kunstenaar mag zijn teken-gerief inpakken en vertrekken ...

‘Een meesterwerk!’ jubelt Fernand Khnopff als hij Baretta’s *De laatste verdedigers van Gods Bloed* ziet. Het zelfportret van Louis Baretta. Een top-kunstenaar zou je dan denken. Maar in geen enkel naslagwerk vind je zijn naam terug. Wie is die man toch? Baretta wordt geboren in Jette. Als kind – amper zeven – valt hij zo ongelukkig dat hij voor de rest van zijn leven kreupel blijft.

Jong al trekt hij naar de Brusselse Academie en daar hebben ze vlug door dat ze talent in huis hebben. Met zijn *Maria-Magdalena aangevallen door de woedende massa* valt hij meteen op. Een gewelddadig doek, ja, ... maar hij haalt er wel een tweede prijs mee en trekt de aandacht van vele kunstenaars. Na de Academie wordt het *L’Art Flamand*. Daar ontwikkelt hij zich onder invloed van Félicien Rops tot virtuoos tekenaar en etser.

Rond 1900 wordt Baretta leraar aan de Sint-Lucas-school in Schaarbeek. ‘Mijn studenten moeten zo natuurgetrouw mogelijk leren schilderen. Ik breng een mannelijk naaktmodel mee naar de les.’ Maar da’s buiten de waard gerekend ... Hij wordt op staande voet ontslagen en ontmoedigd trekt hij zich terug op een koud en armzalig zolderkamertje. Hij blijft er de rest van zijn leven wonen als een kluizenaar. In armoede en bovendien psychisch labiel, getormenteerd, gepassioneerd christelijk. Het clichébeeld van een kunstenaar ...

Daar, op die kleine kamer, balanceert hij tussen twee extremen: het cultuurpessimisme, eigen aan de tijdsgeest, en het bruisende avant-gardistische Brussel. En hij leeft zich uit in zijn schilderen. Verwilderde penseelstreken in schitterende tinten rood. Vlammen vermiljoen, brandend karmozijn, heftig oranje-rood. Kleur van verderf, van bloed, van dood. Een vulkaan-

uitbarsting op doek. Emotioneel en morbide. De onderwerpen vindt hij in het lijden van Christus, een lijden waarmee hij zichzelf in vele zelfportretten vereenzelvigd.

Of hij dan ook tentoontstelt? Tijdens zijn leven een povere twee keer. Telkens in Brussel. De kritiek stoort hem niet: ‘Alleen God mag oordelen over mijn werk.’ Uiteindelijk vernietigt Baretta de meeste van zijn doeken. Na zijn dood bewaart zijn leerling Joseph Vuylsteke de schamele rest, zo’n veertig schilderijen, in een bescheiden museumpje in Veurne, waar al jarenlang de Boetprocessie uitgaat. Symbolischer plek kan haast niet. En als ook Vuylsteke sterft, raakt Baretta’s werk in de totale vergetelheid, weggemoffeld in een stoffig gemeentedepot. Jammer, want zijn kunst is erg aangrijpend.

Begin deze eeuw wordt Baretta vanonder het stof gehaald. Eindelijk. Een documentaire door tv-Brussel, een uitgebreide tentoonstelling in Veurne, een biografie door Ghislain Potvlieghe.

Vandaag wordt Baretta tot de generatie van de grote symbolisten gerekend. Door kenners in één adem genoemd met James Ensor, Fernand Khnopff, Félicien Rops of Léon Spilliaert.

Verloren Maandag

maandag

14

Een bord bonen, een snee roggebrood en een kroes bier: de dagelijkse kost in het Antwerpse gasthuis Sint-Julianus in 1305. En op Verloren Maandag stond er lam met ajuin op het menu.

dinsdag

15

Tatatataaa ... In 2018 verdween Ludwig van Beethoven uit de Vlaamse koerswereld. Gedurende 65 jaar kondigden de eerste noten van zijn Vijfde Symfonie de komst van de koers aan. Rodaniaaa ...

woensdag

16

Vanuit heel Vlaanderen kwamen in de winter van 1846-1847 zowat 6000 landlopers in Brussel bedelen. Ze werden gearresteerd en in de lente met een extra trein weer 'weggereden'.

donderdag

17

Sinds een jaar heeft Gent een Koning Willem I-kaai. Een te recht eerbetoon aan de man die zorgde voor gratis onderwijs voor armen, voor de oprichting van de Gentse universiteit en voor het Kanaal Gent-Terneuzen.

vrijdag

18

Om de Vlaamse cultuur in Noord-Frankrijk te behouden werd in 1978 in Kassel *Radio Uylenspiegel* opgericht. Eerst als illegale zender, na twee jaar met zendvergunning.

zaterdag

19

In Gent ontplofte de stookketel van de nieuwe locomotief enkele minuten na het vertrek. De machinist en de bestuurder waren op slag dood. In januari 1839.

zondag

20

Het Plakkaat van Verlatinghe, de microscoop van Antoni van Leeuwenhoek en de Nachtwacht van Rembrandt. De drie toppronkstukken uit de Nederlandse geschiedenis. De Roets maakt een Vlaamse lijst. Wat is jouw top drie uit onze geschiedenis? contact@roetsinfo.eu

Het grootschalig onderzoek van Jan Callebaut en Wouter Verschelden

Aimé Behaeghe

De eerste piloot in Centraal-Afrika

1890 - 1916

'De Graf von Götzen bombarderen? De grootste Duitse boot op het meer? Komaan, we hebben niet eens een vliegtuig.' *'Dan bouwen we toch gewoon vliegtuigen. We laten de onderdelen naar Congo transporteren en steken ze ter plekke ineen.'* *Echt iets voor die dekselse Behaeghe. Hij is trouwens niet aan zijn proefstuk toe.*

Een kakenestje! Bij kleermaker Behaeghe in Kachtem wordt een twaalfde koter geboren:

Aimé. Lang naar school gaan zit er niet in. Als puber al moet hij met broer Joseph aan 't werk. Fietsenmaker, dat lijkt ze eerst wel wat. Om hun fietsen te promoten wordt Aimé zelfs *coureur*. Maar niet voor lang. Automecanici daar droomt ie van. En nu de eerste vliegmachines er zitten aan te komen zelfs van vliegtuigbouwer.

In 1913 verhuizen de broers naar Brazilië met in hun bagage ... een vliegtuig. Tenminste, de onderdelen ervan. Om ze ginder te monteren. Het leger heeft er immers nog geen vliegtuigen. De broers gaan er aan de slag als automecanici, piloot en vliegtuigbouwer.

Een zomer later valt Duitsland België binnen. Daar moet ik bij zijn, vindt Aimé en prompt keert hij terug, komt terecht aan 't IJzerfront en maakt daar furore. Zonder schrammetje komt hij uit zeventien luchtgevechten. Een prestatie die niet onopgemerkt blijft in volle oorlogstijd. En voor hij het zelf goed en wel beseft, is Aimé onderluitenant.

Intussen moet met de Duitsers in Afrika ook afgerekend worden. Zij hebben er net als wij en de Engelsen kolonies en zijn er burens van Congo. Ongegeneerd schieten ze zelfs op het Tanganykameer het enige Belgische vaartuig lek en heersen er met hun reuzenboot de *Graf von Götzen* over het hele gebied. Als een Britse tegenaanval er nogal vlug in de soep loopt, vragen de Belgische militairen zich wanhopig af: wat nu?

Fotobron: Tillo Behaeghe

Die *Graf von Götzen* moet dringend geliquideerd!

En zie, dat wordt een kolfje naar Behaeghes hand. De mecanici-piloot wordt naar Congo gedetacheerd, laat de nodige onderdelen naar de kolonie verschepen en bouwt watervliegtuigen. Vier! Op de geïmproviseerde werf kijken zwart en blank met open mond en verbaasde blik toe. Maken ze echt een *machien* om te vliegen?

Op 14 mei 1916 is het zover. De grote test lukt! Aimé Behaeghe uit Kachtem vliegt als eerste piloot ooit in Centraal-Afrika. Hooguit 100 km per uur, ongewapend en onder hevig mitrailleurvuur dropt hij een vernietigende bom op de *Von Götzen*. Als hij ook nog Kigoma in Tanzania bombardeert, kunnen onze grondtroepen het gebied op de Duitsers heroveren. De vliegtuigen en Behaeghe hebben de klus geklaard. Aimé wordt als een held gevierd.

Ik kom naar huis, schrijft hij zijn broer. Maar dat lukt hem niet: in december 1916 sterft Aimé onverwacht aan dysenterie.

'Voor mij is hij de behendigste van onze piloten. Van geen kleintje vervaard. Koelbloedig en vol werklust. Bedachtzaam en bescheiden.' *Complimenten van de chef van de Luchtmacht voor Behaeghe.*